

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 651

van **CHRIS JANSSENS**

datum: 31 maart 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Terrorisme en radicalisering - Definitie rechts-extremisme en links-extremisme

Recent gaf de minister cijfers vrij over de opvolging van terrorisme- en radicaliseringsdossiers door de Vlaamse justitiehuizen. Daarbij stelde ze onder meer dat van de in totaal 70 nog lopende mandaten bij de justitiehuizen het "in 50 dossiers om islamitisch extremisme gaat, er in 15 gevallen sprake is van rechts-extremisme en in 1 geval van links-extremisme". Wie de islamextremisten zijn, is evident. In dit land waren er al meerdere islamitische aanslagen.

Er werden al diverse - zoals ook recent nog - islamitische terreurnetwerken opgerold. Ik heb voor pakweg de laatste 15 jaar echter geen weet van ernstig rechts-extremistisch of links-extremistisch geweld. Het obligate linkse geweld tegen activiteiten van Vlaams Belang bleef gelukkig voorlopig beperkt tot wat vandalisme en geduw, blijft - heb ik de indruk - ook zonder vervolging en wordt dus allicht officieel niet beoordeeld als terrorisme en gewelddadige radicalisering.

1. Het is evident wie 'islam-extremistisch' is. Het gaat om mensen die zich laten inspireren door islamitische religieuze geschriften om geweld te plegen. Minder duidelijk is echter wie wordt beschouwd als rechts-extremistisch of links-extremistisch.

Kan de minister meedelen wat daar precies onder valt? Wat zijn de criteria die gehanteerd worden om iemand als rechts-extremistisch of links-extremistisch te kwalificeren? Wat zijn de definities waaraan wordt afgetoetst of iemand beschouwd wordt als respectievelijk rechts- of links-extremistisch?

2. Wie bepaalt concreet of iemand in de context van terrorisme of radicalisering bestempeld wordt als rechts-extremistisch of links-extremistisch? Gebeurt dat door (het kabinet van) de minister zelf of door verantwoordelijken binnen Justitie? Indien het dat laatste is, door wie concreet?
3. Kan de minister concreet voor de 15 mandaten die betrekking hebben op rechts-extremisme en het mandaat dat betrekking heeft op links-extremisme meedelen waarom die als dusdanig bestempeld worden?
4. Ook personen die als rechts-extremistisch of links-extremistisch gekwalificeerd worden, kunnen een deradicaliseringstraject opgelegd krijgen.

Hoe vaak gebeurde dit al en hoeveel van deze deradicaliseringstrajecten zijn er momenteel nog lopende voor respectievelijk rechts- en links-extremisten?

5. Wat houden deze deradicaliseringstrajecten voor rechts- en links-extremisten precies in en wie bepaalt de inhoud?

6. Welke initiatieven heeft de minister op dit vlak genomen of zal zij nog nemen?

ANTWOORD

op vraag nr. 651 van 31 maart 2023

van **CHRIS JANSSENS**

1-2. De dreiging vanuit religieus extremisme is nog steeds het meest prominent aanwezig in onze samenleving, ook in de dossiers van de justitiehuisen. Denk maar aan de meerdere vrijdeldde aanslagen recentelijk nog in ons land. De Staatsveiligheid stelde recent in haar jaarverslag dat ook de dreiging van het rechts-extremisme in België blijft toenemen, vooral – en dat is iets van de laatste jaren – in samenspel met anti-overheidsextremisme. Steeds vaker worden de overheid of andere symbolen van het establishment gevisieerd. Het discours of de acties zijn bijvoorbeeld gericht op de pers, academici en politici. Ook links-extremisme komt voor in onze maatschappij, maar de dreiging die hiervan uitgaat is volgens de Staatsveiligheid eerder beperkt.

De justitiehuisen hebben in het kader van justitiële begeleiding en toezicht een rechtstreekse toegang tot de Gemeenschappelijke Gegevensbank Terrorist Fighters (GGB, KB 21 juli 2016), die onder beheer van OCAD (Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse) staat. Het is dus OCAD, en dus het federale niveau, dat op basis van bepaalde criteria de overweging maakt over welke vorm van extremisme het gaat.

Bijna alle mandaten van rechts-extremisten (met uitzondering van 1 mandaat) betreffen zogenaamde zij-instromers. Dit wil zeggen dat ze veroordeeld zijn voor andere feiten dan gewelddadig extremisme, maar wel zijn opgenomen zijn in de GGB. De feiten waarvoor ze onder begeleiding staan in de justitiehuisen gaan dus veelal over heel andere criminele feiten zoals bv. drugsfeiten, slagen en verwondingen, bendevoering, enz. De begeleiding vanuit de justitiehuisen zal zich in deze dossiers dan ook toespitsen op de criminogene factoren die aan de oorsprong liggen van de gepleegde feiten en de voorwaarden of straf die opgelegd werden door de rechter. Het is aan de rechter zelf om een disengagementstraject op te leggen als voorwaarde, het justitiehuis kan daar niet zomaar vrij over beslissen. Maar bij ieder radicaliseringsdossier, zowel voor veroordelingen voor radicalisering als voor de zogenaamde zij-instromers die in de GGB staan, wordt er bij de justitiehuisen altijd een ondersteunende expert radicalisering op het dossier gezet, en worden deze dossiers ook altijd aangemeld bij de bevoegde LIVC-R om ook vanuit dit platform opvolging te garanderen en via de LIVC-R een terugkoppeling te voorzien naar de LTF (lokale task force). Bij één enkel mandaat was er wel een effectieve veroordeling voor rechts-extremisme. De andere mandaten voor rechts-extremisme waren zij-instromers. Het ene mandaat links-extremisme betrof eveneens een zogenaamde zij-instromer.

3. Concreet ging het mandaat met de effectieve veroordeling tot rechts-extremisme onder andere om de ontkenning van de jodenvervolging, het uiten van verregaande complottheorieën, de afwijzing van de democratie en van de politiek, online-activiteiten op rechts-extremistische sites met de geuite bereidheid tot het plegen van geweld als oplossing, bereidheid om deel te willen nemen aan gewelddadige acties met het oog op het ondermijnen/omverwerpen van de bestaande democratie, enz. Voor de overige dossiers rechts-extremisme en het dossier links-extremisme gaat het om dossiers die gekend zijn in de GGB, en die daar dus hun categorisering krijgen van links- of rechts-extremisme. Voor meer uitleg over hoe dat tot stand komt, en waarom zij daarvoor in de GGB worden opgenomen (feitencategorie), verwijs ik u graag door naar de federale ministers verantwoordelijk voor OCAD.

4-5. Naast de begeleiding en toezicht door een justitieassistent én een ondersteunende expert radicalisering op de na te leven voorwaarden wordt in radicaliseringsdossiers - waar nodig - ook beroep gedaan op een vaste externe partner, Ceapire. Deze intensieve begeleiding betreft een aanpak die telkens individueel afgestemd wordt op het concrete dossier dat wordt aangemeld. In de begeleiding wordt door Ceapire gebruik gemaakt van verschillende disciplines (godsdienstwetenschappen, theologie, enz.) en expertises (sociale media, internet en technische kennis over algoritmes, technologie, enz.) alsook opgebouwde expertise over hoe samenzweringstheorieën, fake news en andere moderne trends kunnen worden gedeconstrueerd en ontmaskerd. Een belangrijke doelstelling van de begeleiding is om te komen tot een heroriëntering van geweld.

Recent werd in twee dossiers van rechts-extremisme beroep gedaan op Ceapire, waarvan één begeleiding nog lopende is.

6. De aanpak van gewelddadige radicalisering en terrorisme blijft één van de prioriteiten binnen mijn beleid, met voornamelijk een focus op religieus extremisme, gezien dat de meerderheid van de mandaten inhoudt.

Ik blijf mij ook met alle mogelijke middelen inzetten om de informatie-uitwisseling tussen mijn en andere diensten continu te verbeteren. Zo zijn sinds begin dit jaar de justitiehuisen al tijdens detentie aan zet. Dus vooraleer iemand kan vrijkomen onder voorwaarden, zodat er tijdens detentie al kan gewerkt worden aan de reclassering. Daarnaast ben ik trekker, samen met mijn federale collega, om het LIVC-R in de gevangenissen te introduceren.

Ook intern bij de justitiehuisen blijf ik inzetten op het vergroten van de kennis en expertise in huis. Naast de samenwerking met Ceapire heb ik 2 psychologen uit het team risicotaxatie en psychodiagnostiek aangesteld die niet enkel risicotaxatie voor radicalisering maar ook risicotaxatie voor andere geweldsfeiten kunnen inzetten. Zij zullen ook beter kunnen nagaan welke doorgedreven begeleiding geradicaliseerden nodig hebben om zo tot een betere adviesverlening, opvolging en doorverwijzing te kunnen komen. Op die manier wil ik tot een multidisciplinaire in-house aanpak van radicalisering komen.